

I

(Leģislatīvi akti)

DIREKTĪVAS

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA 2011/77/ES

(2011. gada 27. septembris),

ar ko groza Direktīvu 2006/116/EK par autortiesību un dažu blakustiesību aizsardzības termiņiem

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 53. panta 1. punktu, 62. pantu un 114. pantu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atziņumu ⁽¹⁾,saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru ⁽²⁾,

tā kā:

(1) Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2006/116/EK ⁽³⁾ izpildītāju un fonogrammu producentu tiesību aizsardzības termiņš ir 50 gadi.

(2) Izpildītāju gadījumā šis laikposms sākas izpildījuma brīdī, vai arī, ja izpildījuma fiksācija šajā periodā ir likumīgi publicēta vai likumīgi publiskota 50 gadu laikā pēc izpildījuma, laikposms sākas dienā, kad tā pirmoreiz publicēta vai pirmoreiz publiskota, atkarībā no tā, kas noticis vispirms.

(3) Attiecībā uz fonogrammu producentiem šis laikposms sākas ar fonogrammas fiksāciju vai ar tās likumīgu publicēšanu 50 gadu laikā pēc fiksācijas, vai arī, ja fonogramma netiek šādi publicēta, no tās likumīgas publiskošanas 50 gadu laikā pēc fiksācijas.

(4) Izpildītāju radošā devuma sabiedriski atzītais nozīmīgums būtu jāatspoguļo ar tādu aizsardzības līmeni, lai atzītu viņu radošo un māksliniecisko ieguldījumu.

(5) Izpildītāji parasti uzsāk karjeru jaunībā, un pašreizējais 50 gadu aizsardzības termiņš, ko piemēro izpildījumu fiksācijām, bieži vien nenodrošina šo darbu aizsardzību izpildītāju visas dzīves garumā. Tāpēc daži izpildītāji saskaras ar ienākumu trūkumu mūža nogalē. Turklāt bieži vien izpildītāji nevar izmantot savas tiesības, lai novērstu vai ierobežotu aizskarošu viņu darbu izmantošanu viņu dzīves laikā.

(6) Izpildītājiem vajadzētu būt iespējai vismaz dzīves laikā gūt ieņēmumus no izņēmuma tiesībām uz reproducēšanu un publiskošanu, kā tas noteikts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2001/29/EK (2001. gada 22. maijs) par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā ⁽⁴⁾, taisnīgu atlīdzību par reproducēšanu personiskai lietošanai minētās direktīvas izpratnē, kā arī ieņēmumus no izņēmuma tiesībām uz izplatīšanu un iznomāšanu atbilstīgi Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai 2006/115/EK (2006. gada 12. decembris) par nomas tiesībām un patapinājuma tiesībām, un dažām blakustiesībām intelektuālā īpašumā ⁽⁵⁾.

(7) Tādēļ aizsardzības termiņš izpildījumu fiksācijām un fonogrammām būtu jāpagarina līdz 70 gadiem pēc attiecīgā notikuma.

(8) Izpildītājam būtu jāatgūst izpildījuma fiksācijas tiesības, ja fonogrammas producers nepiedāvā pārdošanā tādas fonogrammas eksemplāru pietiekamu daudzumu Starptautiskās Konvencijas par izpildītāju, fonogrammu producentu un raidorganizāciju tiesību aizsardzību izpratnē, kura, ja netiktu pagarināts termiņš, būtu neaizsargāts darbs, vai arī producers nepietiekami fonogrammu publisko. Šādai iespējai vajadzētu būt pieejamai, kad ir beidzies pieņemams laikposms, kas fonogrammas producentam atvēlēts, lai veiktu šīs abas izmantošanas darbības. Tādēļ fonogrammas producentam uz fonogrammu

⁽¹⁾ OV C 182, 4.8.2009., 36. lpp.

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta 2009. gada 23. aprīļa nostāja (OV C 184 E, 8.7.2010., 331. lpp.) un Padomes 2011. gada 12. septembra lēmums.

⁽³⁾ OV L 372, 27.12.2006., 12. lpp.

⁽⁴⁾ OV L 167, 22.6.2001., 10. lpp.

⁽⁵⁾ OV L 376, 27.12.2006., 28. lpp.

- noteikto tiesību termiņam būtu jābeidzas, lai izvairītos no situācijas, kurā vienlaikus spēkā ir šīs tiesības un tās izpildītāja tiesības uz izpildījuma fiksāciju, kuras vairs nav nodotas tālāk vai piešķirtas fonogrammas producentam.
- (9) Stājoties līgumattiecībās ar fonogrammu producentu, izpildītājiem parasti nākas nodot fonogrammas producentam sava izņēmuma tiesības saistībā ar izpildījuma fiksācijas reproducēšanu, izplatīšanu, iznomāšanu un pieejamības nodrošināšanu. Pretī daži izpildītāji saņem autoratlīdzības avansu un maksājumus saņem tikai tad, kad fonogrammas producers ir atguvis izdevumus par sākotnējo avansu un veicis jebkādas līgumā noteiktos atskaitījumus. Citi izpildītāji nodod tālāk vai piešķir savas izņēmuma tiesības, saņemot par to vienreizēju atlīdzību (maksājumu, ko neveic atkārtoti). Tas jo īpaši notiek to izpildītāju gadījumā, kuri veido attiecīgā darba fonu un netiek iekļauti darbinieku sarakstā ("mazpazīstami izpildītāji"), taču dažreiz arī darbinieku sarakstā iekļauto izpildītāju ("slaveni izpildītāji") gadījumā.
- (10) Lai nodrošinātu, ka izpildītāji, kuri nodevuši tālāk vai piešķirusi izņēmuma tiesības fonogrammu producentiem, gūtu labumu no termiņa pagarināšanas, būtu jāievieš vairāki papildu pasākumi.
- (11) Pirmajam papildu pasākumam vajadzētu būt uzlikt fonogrammu producentiem pienākumu vismaz reizi gadā atlikt summu, kas atbilst 20 % no ieņēmumiem, kuri izriet no izņēmuma tiesībām izplatīt, reproducēt un publiskot fonogrammas. "Ieņēmumi" ir ieņēmumi, ko fonogrammas producers guvis pirms izmaksu atskaitīšanas.
- (12) Šādas summas būtu jāparedz tikai tam, lai veiktu maksājumus izpildītājiem, kuru izpildījums ir fiksēts fonogrammā un kuri ir nodevuši tālāk vai piešķirusi izņēmuma tiesības fonogrammas producentam, pretī saņemot par to vienreizēju maksājumu. Šādi atliktās summas vismaz reizi gadā individuāli būtu jāizmaksā mazpazīstamiem izpildītājiem. Šādas izmaksas veikšana būtu jāuztic autortiesību aģentūrām, un var piemērot valsts noteikumus par nedalāmiem ieņēmumiem. Lai novērstu nesamērīgu slogu šo ieņēmumu iekasēšanā un pārvaldīšanā, dalībvalstīm vajadzētu varēt noteikt, cik lielā mērā maksāšanas pienākums attiecas uz mikrouzņēmumiem, ja šādi maksājumi nebūtu lietderīgi attiecībā pret izmaksām, ko rada šādu ieņēmumu iekasēšana un pārvaldīšana.
- (13) Tomēr ar Direktīvas 2006/115/EK 5. pantu izpildītājiem jau ir piešķirtas neatsaucamas tiesības uz taisnīgu atlīdzību par iznomāšanu, tostarp par fonogrammu iznomāšanu. Tāpat, uzsākot līgumattiecības, izpildītāji parasti nenodod fonogrammu producentiem savas tiesības pieprasīt vienreizēju taisnīgu atlīdzību par raidīšanu un publiskošanu saskaņā ar Direktīvas 2006/115/EK 8. panta 2. punktu un taisnīgu atlīdzību par reproducēšanu personiskai lietošanai saskaņā ar Direktīvas 2001/29/EK 5. panta 2. punkta b) apakšpunktu. Tādēļ, aprēķinot kopējo summu, kas fonogrammas producentam jāatvēr papildu atlīdzības maksājumiem, nebūtu jāņem vērā ieņēmumi, kurus fonogrammas producers guvis no fonogrammu iznomāšanas, no vienreizējās taisnīgās atlīdzības par raidīšanu un publiskošanu vai no taisnīgās atlīdzības, kas saņemta par kopēšanu privātām vajadzībām.
- (14) Otrajam papildu pasākumam, lai atkārtoti līdzsvarotu līgumus, ar kuriem mūzikas izpildītāji uz autoratlīdzības pamata nodod tālāk savas izņēmuma tiesības fonogrammas producentam, vajadzētu būt "pilnīgai atjaunošanai" attiecībā uz tiem izpildītājiem, kuri savas iepriekš minētās izņēmuma tiesības pret autoratlīdzību vai atlīdzību ir piešķirusi fonogrammu producentiem. Lai izpildītāji pilnībā gūtu labumu no pagarinātā aizsardzības termiņa, dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka saskaņā ar vienošanos starp fonogrammu producentiem un izpildītājiem pagarinātajā termiņā izpildītājiem tiek maksāta autoratlīdzība vai atlīdzības likme, ko neietekmē avansa maksājumi vai līgumā noteiktie atskaitījumi.
- (15) Juridiskās noteiktības labad būtu jāparedz, ka, ja līgumā nav skaidras norādes par pretējo, tie līgumi par izpildījuma fiksācijas tiesību nodošanu vai piešķiršanu, kas noslēgti pirms dienas, kad dalībvalstīm jāpieņem šo direktīvu īstenojošie pasākumi, paliek spēkā arī pagarinātajā termiņā.
- (16) Dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai noteikt, ka konkrētus minēto līgumu noteikumus, kas paredz regulāri maksājamu atlīdzību, ir iespējams mainīt atkārtotu sarunu gaitā par labu izpildītājiem. Dalībvalstīs vajadzētu būt spēkā procedūrām, ko piemēro gadījumos, kad atkārtotas sarunas ir nereizitatīvas.
- (17) Šai direktīvai nebūtu jāietekmē dalībvalstu noteikumus un nolīgumus, kas ir saskaņā ar tās noteikumiem, piemēram, kolektīvus nolīgumus, ko dalībvalstīs noslēgušas izpildītājus pārstāvošas organizācijas un producentus pārstāvošas organizācijas.

- (18) Dažās dalībvalstīs attiecībā uz muzikālām kompozīcijām ar vārdiem noteikts vienots aizsardzības termiņš, ko aprēķina pēc tam, kad miris pēdējais pārejos līdzautorus pārdzīvojušais autors, savukārt citās dalībvalstīs mūzikai un tekstam piemēro atšķirīgus termiņus. Vairākums muzikālo kompozīciju ar vārdiem ir vairāku autoru kopdarbs. Piemēram, opera bieži vien ir libretista un komponista kopdarbs. Turklāt tādos mūzikas žanros kā džezs, roks un popmūzika radošā procesa pamatā nereti ir vairāku autoru sadarbība.
- (19) Līdz ar to aizsardzības termiņa saskaņošana attiecībā uz muzikālajām kompozīcijām ar vārdiem, kuru teksts un mūzika radīti kopīgi izmantošanai, ir nepilnīga, radot šķēršļus preču un pakalpojumu, piemēram, pārrobežu kolektīvā pārvaldījuma pakalpojumu, brīvai aprītei. Lai nodrošinātu šādu šķēršļu novēršanu, visiem šādiem aizsargātiem darbiem vajadzētu būt vienādam saskaņotam aizsardzības termiņam visās dalībvalstīs dienā, līdz kurai dalībvalstīm jātransponē šī direktīva.
- (20) Tādēļ attiecīgi būtu jāgroza Direktīva 2006/116/EK.
- (21) Ņemot vērā to, ka papildu pasākumu mērķus nevar pietiekami labi sasniegt atsevišķās dalībvalstīs, jo valsts pasākumi šajā jomā izraisītu konkurences traucējumus vai arī ietekmētu fonogrammu producentu izņēmuma tiesību jomu, kuras ir noteiktas Savienības tiesību aktos, un to, ka šos mērķus var labāk sasniegt Savienības līmenī, Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionālītātes principu šajā direktīvā paredz vienīgi tos pasākumus, kas ir vajadzīgi minēto mērķu sasniegšanai.
- (22) Saskaņā ar 34. punktu Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu⁽¹⁾ dalībvalstīm tiek ieteikts izstrādāt tabulas gan pašu lietošanai, gan arī Savienības vajadzībām, kurās cik vien iespējams parādīta atbilstība starp šo direktīvu un transponēšanas pasākumiem, un darīt tās pieejamas sabiedrībai,

IR PIEŅĒMUŠI ŠO DIREKTĪVU.

1. pants

Grozījumi Direktīvā 2006/116/EK

Direktīvu 2006/116/EK groza šādi:

- 1) direktīvas 1. pantam pievieno šādu punktu:

“7. Muzikālu kompozīciju ar vārdiem aizsardzības termiņš beidzas 70 gadus pēc tam, kad mirusi pēdējā no turpmāk minētajām personām, neatkarīgi no tā, vai šī persona atzīta

vai nav atzīta par līdzautoru – teksta autors vai mūzikas komponists, ja šie abi devumi tika īpaši sacerēti attiecīgajai muzikālajai kompozīcijai ar vārdiem.”;

- 2) direktīvas 3. pantu groza šādi:

- a) panta 1. punktā otro teikumu aizstāj ar šādu tekstu:

“Tomēr,

— ja šajā laikposmā izpildījuma fiksācija citādā veidā nekā fonogrammā tiek likumīgi publicēta vai likumīgi publiskota, tiesību termiņš beidzas 50 gadus pēc dienas, kad tā pirmoreiz šādi publicēta vai publiskota, atkarībā no tā, kas noticis vispirms,

— ja šajā laikposmā izpildījuma fiksācija fonogrammā tiek likumīgi publicēta vai likumīgi publiskota, tiesību termiņš beidzas 70 gadus pēc dienas, kad tā pirmoreiz šādi publicēta vai publiskota, atkarībā no tā, kas noticis vispirms.”;

- b) panta 2. punkta otrajā un trešajā teikumā skaitli “50” aizstāj ar skaitli “70”;

- c) iekļauj šādus punktus:

“2.a Ja 50 gadus pēc tam, kad fonogramma ir likumīgi publicēta, vai, ja tā nav publicēta, 50 gadus pēc tam, kad tā ir likumīgi publiskota, fonogrammas producentis nepiedāvā nopirkt fonogrammas kopijas pietiekamā daudzumā vai nenodrošina tās pieejamību sabiedrībai pa vadiem vai bezvadu līdzekļiem tā, ka sabiedrības locekļi var tai piekļūt individuāli izvēlēta vietā un laikā, izpildītājs var izbeigt līgumu, saskaņā ar kuru izpildītājs savas izpildījuma fiksācijas tiesības ir nodevis vai piešķīris fonogrammas producentam (turpmāk “nodošanas vai piešķiršanas līgums”). Tiesības izbeigt nodošanas vai piešķiršanas līgumu var izmantot, ja producentis gada laikā pēc tam, kad izpildītājs viņam ir paziņojis par nodomu izbeigt nodošanas vai piešķiršanas līgumu saskaņā ar iepriekšējā teikumā noteikto kārtību, neveic abas iepriekšējā teikumā minētās izmantošanas darbības. Izpildītājs nevar atteikties no šīm tiesībām izbeigt līgumu. Ja fonogrammas fiksācijā ietverti vairāku izpildītāju izpildījumi, viņi var izbeigt nodošanas vai piešķiršanas līgumus saskaņā ar spēkā esošajiem valsts tiesību aktiem. Ja nodošanas vai piešķiršanas līgums tiek izbeigts saskaņā ar šo punktu, fonogrammas producenta tiesības uz fonogrammu beidzas.

⁽¹⁾ OV C 321, 31.12.2003., 1. lpp.

2.b Ja nodošanas vai piešķiršanas līgumā izpildītājam ir noteiktas tiesības pieprasīt vienreizēju atlīdzību, izpildītājam ir tiesības saņemt ikgadēju papildu atlīdzību no fonogrammas producenta par katru pilno gadu, sākot no nākamā gada pēc 50. gada, kad fonogramma ir likumīgi publicēta, vai, ja tā nav publicēta, pēc 50. gada, kad tā ir likumīgi publiskota. Izpildītājs nevar atteikties no tiesībām gūt šādu ikgadēju papildu atlīdzību.

2.c Kopējā summa, kas fonogrammas producentam jāatvēr 2.b punktā minētās ikgadējās papildu atlīdzības maksājumiem, atbilst 20 % no ieņēmumiem, kurus fonogrammas producenti gadā pirms minētās atlīdzības izmaksāšanas guvis, reproducējot, izplatot un nodrošinot pieejamību attiecīgajām fonogrammām, pēc 50. gada, kad fonogramma ir likumīgi publicēta, vai, ja tā nav publicēta, pēc 50. gada, kad tā ir likumīgi publiskota.

Dalībvalstis nodrošina, ka fonogrammu producentiem pēc pieprasījuma jāsniedz izpildītājiem, kam ir tiesības uz 2.b minēto ikgadējo papildu atlīdzību, visa informācija, kāda var būt nepieciešama, lai nodrošinātu šādas atlīdzības izmaksu.

2.d Dalībvalstis nodrošina, ka autortiesību aģentūras administrē tiesības gūt 2.b punktā minēto ikgadējo papildu atlīdzību.

2.e Ja izpildītājam ir tiesības saņemt regulārus maksājumus, no izpildītājam veiktajiem maksājumiem neatskaita ne avansa maksājumus, ne līgumā noteiktos atskaitījumus pēc 50. gada, kad fonogramma ir likumīgi publicēta, vai, ja tā nav publicēta, pēc 50. gada, kad tā ir likumīgi publiskota.”;

3) direktīvas 10. pantam pievieno šādus punktus:

“5. Direktīvas 3. panta 1. līdz 2.e punktu tās 2011. gada 31. oktobrī spēkā esošajā redakcijā turpina piemērot attiecībā uz tām izpildījumu fiksācijām un fonogrammām, saistībā ar kurām izpildītājs un fonogrammas producenti 2013. gada 1. novembrī joprojām ir aizsargāti saskaņā ar minētajām tiesību normām tās 2011. gada 30. oktobrī spēkā esošajā redakcijā, kā arī attiecībā uz tām izpildījumu fiksācijām un fonogrammām, kuras ir radušās pēc minētās dienas.

6. Direktīvas 1. panta 7. punktu piemēro muzikālajām kompozīcijām ar vārdiem, kurām vismaz mūzika vai dzeja ir aizsargāta vismaz vienā dalībvalstī 2013. gada 1. novembrī, un muzikālajām kompozīcijām ar vārdiem, kas radušās pēc šā datuma.

Šā punkta pirmā daļa neskar nevienu izmantošanas darbību, kas veikta pirms 2013. gada 1. novembra. Dalībvalstis pieņem vajadzīgos noteikumus, lai jo īpaši aizsargātu trešo personu iegūtas tiesības.”;

4) iekļauj šādu pantu:

“10.a pants

Pārejas pasākumi

1. Ja nav skaidri noteiktu norāžu par pretējo, uzskata, ka pirms 2013. gada 1. novembra noslēgts nodošanas vai piešķiršanas līgums turpina radīt tiesiskas sekas arī pēc tam, kad izpildītājs vairs nebūtu aizsargāts atbilstīgi 3. panta 1. punktam 2011. gada 30. oktobrī spēkā esošajā redakcijā.

2. Dalībvalstis var noteikt, ka nodošanas vai piešķiršanas līgumus, kas izpildītājam dod tiesības saņemt regulārus maksājumus un kas ir noslēgti pirms 2013. gada 1. novembra, var grozīt pēc 50. gada, kopš fonogramma ir likumīgi publicēta, vai, ja tā nav publicēta, pēc 50. gada, kopš tā ir likumīgi publiskota.”

2. pants

Transponēšana

1. Dalībvalstis līdz 2013. gada 1. novembrim stājas spēkā normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai izpildītu šīs direktīvas prasības. Dalībvalstis nekavējoties informē par tiem Komisiju.

Kad dalībvalstis pieņem minētos pasākumus, tajos ietver atsauci uz šo direktīvu vai arī šādu atsauci pievieno to oficiālajai publikācijai. Dalībvalstis nosaka to, kā izdarīt šādas atsauces.

2. Dalībvalstis dara Komisijai zināmus to tiesību aktu galvenos noteikumus, ko tās pieņēmušas jomā, uz kuru attiecas šī direktīva.

3. pants

Ziņošana

1. Komisija līdz 2016. gada 1. novembrim iesniedz Eiropas Parlamentam, Padomei un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai ziņojumu par šīs direktīvas piemērošanu, ņemot vērā digitālā tirgus attīstību, kam vajadzības gadījumā pievienoti atbilstīgi priekšlikumi par turpmāku Direktīvas 2006/116/EK grozīšanu.

2. Komisija līdz 2012. gada 1. janvārim iesniedz Eiropas Parlamentam, Padomei un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai ziņojumu, izvērtējot iespējamo vajadzību pagarināt tiesību aizsardzības termiņu izpildītājiem un producentiem audiovizuālajā jomā. Vajadzības gadījumā Komisija iesniedz priekšlikumu par turpmāku Direktīvas 2006/116/EK grozīšanu.

4. pants

Stāšanās spēkā

Šī direktīva stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī.

5. pants

Adresāti

Šī direktīva ir adresēta dalībvalstīm.

Strasbūrā, 2011. gada 27. septembrī

Eiropas Parlamenta vārdā –
priekšsēdētājs
J. BUZEK

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs
M. DOWGIELEWICZ